

EEN REIS LANGS DE GESCHIEDENIS VAN HET FRANSE PROTESTANTISME

Geloof, moed en een erfenis over de grenzen heen

Het hugenoten-erfgoed

FRANKRIJK · 13 DAGEN, 12 NACHTEN

PARIJS · SAUMUR · NANTES · LA ROCHELLE · SAINTES · BORDEAUX · SAINT-ÉMILION · PAU · ORTHEZ · MONTAUBAN · TOULOUSE

HET KASTEEL VAN PAU, GEBOORTEPLAATS VAN HENDRIK IV

Gewone mensen, *buitengewone trouw*

Dertien dagen in de steden waar Franse protestanten leefden, werkten, baden, weerstand boden en maar al te vaak moesten vertrekken.

DE VIEUX-PORT VAN LA ROCHELLE IN HET GOUDEN LICHT

De geschiedenis van de **hugenoten** wordt vaak verteld aan de hand van koningen, edicten en belegeringen. Deze reis vertelt haar via de mensen die haar beleefden: de geleerden van **Saumur**, de reders en zeelieden van **La Rochelle**, de ambachtsman **Bernard Palissy** in Saintes, de families van **Béarn** en de inwoners van **Montauban**.

Van de Seine tot de Atlantische kust en de voet van de Pyreneeën volgt de route het leven van een religieuze minderheid: hoe zij kerken, scholen en steden stichtte, haar rechten verdedigde, in **1685** de bescherming van de wet verloor en met haar geloof de **ballingschap** koos, tot in Nederland, Pruisen, Zuid-Afrika en de Amerikaanse koloniën.

Tegelijk doorkruist u de zachte landschappen van West-Frankrijk: de Loire met haar in tufsteen uitgehouwen kelders, de Atlantische havens, de wijngaarden van **Bordeaux** en **Saint-Émilion**, en het kasteel waar **Hendrik IV** werd geboren. 's Ochtends één bezoek, 's middags een tweede, en op elke plek de tijd om haar eigen verhaal te laten vertellen.

Een menselijk verhaal *in vijf hoofdstukken*

In elke stad van de reis opent zich een nieuw hoofdstuk in het leven van een gemeenschap.

PARIJS, DE TEMPLE DE L'ORATOIRE DU LOUVRE

Hoofdstuk I

Leven als religieuze minderheid

PARIJS

Een geloof dat zich over het koninkrijk verspreidt, en de Bartholomeusnacht van 1572.

Hoofdstuk II

Hechte gemeenschappen opbouwen

SAUMUR · NANTES

Een academie die studenten uit heel Europa aantrok, en een edict dat een plaats in het koninkrijk beloofde.

HET KASTEEL VAN SAUMUR

DE TORENS VAN LA ROCHELLE

Hoofdstuk III

Geloof en politieke rechten verdedigen

LA ROCHELLE · SAINTES

Een vrije havenstad die een beleg doorstond, en de ambachtslieden van de gereformeerde kerk.

Hoofdstuk IV

De bescherming verliezen

BORDEAUX · SAINT-ÉMILION · PAU · ORTHEZ

Koopmansgemeenschappen, het Béarn van Jeanne d'Albret en Hendrik IV, en rechten die tot 1685 stukje bij beetje werden afgenomen.

HET KASTEEL VAN PAU

MONTAUBAN AAN DE TARN

Hoofdstuk V

Ballingschap, toevlucht en herinnering

MONTAUBAN · TOULOUSE

Een protestantse stad die standhield, en een laatste avond om terug te blikken op wat de grenzen overging.

Hendrik IV (1553 – 1610)
GEBOREN IN PAU · EDICT VAN NANTES

TWEEËNHALVE EEUW IN ZEVEN JAARTALLEN

De lange weg van een nieuw geloof naar herwonnen rechten

De historische mijlpalen achter de steden van deze reis.

1530 — EEN NIEUW GELOOF

Vanaf omstreeks 1530 verspreiden de reformatorische ideeën zich onder ambachtslieden, kooplieden, geleerden en edelen van het koninkrijk.

1559 — DE EERSTE SYNODE

In Parijs nemen de gereformeerde kerken van Frankrijk een gemeenschappelijke geloofsbelijdenis aan.

1572 — DE BARTHOLOMEUSNACHT

Op 24 augustus komen admiraal de Coligny en duizenden protestanten om in Parijs, en daarna in de provincie.

1598 — HET EDICT VAN NANTES

Hendrik IV verleent gewetensvrijheid en vrijheid van eredienst op aangewezen plaatsen.

1628 — DE VAL VAN LA ROCHELLE

Na een beleg van meer dan een jaar geeft het protestantse bolwerk zich over aan Lodewijk XIII en Richelieu.

1685 — DE HERROEPING

Lodewijk XIV herroept het edict. Zo'n 200.000 protestanten kiezen de ballingschap, het 'Refuge'.

1787 — HET EDICT VAN TOLERANTIE

Lodewijk XVI geeft de protestanten een burgerlijke rechtspositie terug: geboorten, huwelijken en overlijdens worden weer geregistreerd.

Van de Seine
tot de Atlantische kust en Béarn

Zeven overnachtingssteden, en nooit meer dan twee hotelwissels achter elkaar.

1 Parijs — DAG 1 – 2

2 Saumur — DAG 3

3 Nantes — DAG 4

4 La Rochelle — DAG 5 – 6

5 Bordeaux — DAG 7 – 9

6 Saint-Émilion — DAG 9

7 Pau — DAG 10 – 11

8 Montauban — DAG 12

En onderweg Saintes met zijn Romeinse triomfboog, Orthez met zijn middeleeuwse brug en een afscheidsavond in Toulouse.

13	11	4–5★	5
DAGEN, 12 NACHTEN	OVERNACHTINGSSTEDEN	ZORGVULDIG GEKOZEN HOTELS	REGIONALE ERVARINGEN

DE ROUTE

Van de Seine *tot de Atlantische kust en Béarn*

De hele reis per privé-touringcar, met etappes van hooguit enkele uren en overnachtingen in zeven steden.

1 Parijs DAG 1 – 2	5 Saintes DAG 7	9 Orthez DAG 11 · DAGTOCHT
2 Saumur DAG 3	6 Bordeaux DAG 7 – 9	10 Montauban DAG 12
3 Nantes DAG 4	7 Saint-Émilion DAG 9 · DAGTOCHT	11 Toulouse DAG 12 – 13
4 La Rochelle DAG 5 – 6	8 Pau DAG 10 – 11	

VOOR REISPROFESSIONALS

Voor wie *is deze reis?*

> *Een cultuurreis met een duidelijke historische lijn, ontworpen voor reizigers die niet alleen willen kijken maar ook willen begrijpen.*

- **Reizigers met belangstelling voor het protestantse erfgoed**: gereformeerd, presbyteriaans, luthers of evangelisch.
- **Kerken en gemeentegroepen** die een betekenisvolle reis zoeken, met verhalen die diepgang hebben en ruimte voor bezinning.
- **Liefhebbers van kerkgeschiedenis** en studiegroepen met interesse voor de Reformatie en godsdienstvrijheid.
- **Cultuurreizigers** die geboeid zijn door de Franse geschiedenis, architectuur, wijnstreken en de Atlantische kust.
- **Nakomelingen van hugenotenfamilies** en wie belangstelling heeft voor familiegeschiedenis: de geschiedenis van het Refuge en zijn bestemmingen komt hier tot leven (genealogisch onderzoek niet inbegrepen).

Na 1685 vestigden veel hugenotenfamilies zich in Noord-Amerika, Zuid-Afrika, Engeland, Nederland en Duitsland. Een gedeelde geschiedenis die ver over de grenzen van Frankrijk reikt.

DE REIS IN ÉÉN OOGOPSLAG

DUUR	13 dagen, 12 nachten
AANKOMST	Luchthaven Parijs-Charles de Gaulle
VERTREK	Luchthaven Toulouse-Blagnac, aansluitende vluchten mogelijk
LAND	Frankrijk
VERVOER	Privé-touringcar gedurende de hele reis, etappes van ca. 1 – 4 uur
BEGELEIDING	Nederlandstalige reisbegeleider, erkende lokale gidsen bij de belangrijkste bezoeken
GROEP	Aanbevolen 15 – 30 personen
HOTELS	Premium 4- en 5-sterrenhotels
REISPERIODE	April – juni, september – half oktober

HOOFDSTUK 1

Leven als *religieuze minderheid*

Tegenover het Louvre staat de Saint-Germain-l'Auxerrois, de parochiekerk van de koningen. Volgens de overlevering gaven haar klokken in de nacht van 23 op 24 augustus 1572 het signaal voor de Bartholomeusnacht.

PARIJS EN DE SEINE GEZIEN VANAF HET TROCADÉRO

DAG 1 · PARIJS

Parijs, *waar het verhaal begint*

OCHTEND	MIDDAG	AVOND
Aankomst Parijs-Charles de Gaulle *ontvangst door de reisbegeleider*	Per touringcar naar het centrum van Parijs (ca. 1 uur) *inchecken en rust*	Welkomstdiner *overnachting in Parijs*

Een eerste avond samen, en de grote lijnen van een lange geschiedenis.

Uw reisbegeleider verwelkomt de groep op de luchthaven en de touringcar rijdt naar het centrum van **Parijs**. 's Middags is er tijd om van de vlucht uit te rusten.

Tijdens het **welkomstdiner** schetst een korte inleiding het decor: wie waren de **hugenoten**, waarom doet hun verhaal er vandaag nog toe, en hoe volgt deze reis hun sporen van Parijs tot de Atlantische kust en het zuidwesten?

WIST U DAT?

Hugenoot

De herkomst van het woord is nog altijd omstreden. De bekendste verklaring leidt het af van het Zwitserduitse 'Eidgenossen' (eedgenoten).

DAG 2 · PARIJS

De Bartholomeusnacht *en de ervaring van de hugenoten*

OCHTEND	MIDDAG	AVOND
Temple de l'Oratoire du Louvre en het gedenkteken voor Coligny *lokale gids*	Wandeling rond Saint-Germain-l'Auxerrois en het Louvre	Vrije avond *overnachting in Parijs*

Een ochtend rond het Louvre, waar de geschiedenis van het Franse protestantisme zowel belofte als breuk was.

In **augustus 1572** vierde Parijs het huwelijk van de protestant **Hendrik van Navarra** met Margaretha van Valois. Enkele dagen later, in de nacht van de 23e op de 24e, werden de protestantse leiders die voor de bruiloft waren gekomen vermoord, met voorop **admiraal de Coligny**. Het geweld verspreidde zich over de hele stad en daarna over de provincie.

Achter de **Temple de l'Oratoire du Louvre**, nu een gereformeerde kerk, staat een gedenkteken voor Coligny. Aan de overkant luidden volgens de overlevering de klokken van de **Saint-Germain-l'Auxerrois** het signaal voor de moordpartij.

's Middags verkennen we te voet het **historische hart van Parijs**, tussen het Louvre, de Seine en het Île de la Cité.

WIST U DAT?

1811

Napoleon schonk de voormalige kerk van de oratorianen naast het Louvre aan de gereformeerde kerk van Parijs, die er nog altijd haar diensten houdt.

DE SAINT-GERMAIN-L'AUXERROIS

DE TEMPLE DE L'ORATOIRE DU LOUVRE, GEDENKTEKEN VOOR COLIGNY

HOOFDSTUK 2

Hechte *gemeenschappen opbouwen*

Het kasteel van Saumur boven de Loire. Onder Philippe Duplessis-Mornay werd de stad een groot centrum van protestantse geleerdheid.

HET KASTEEL VAN SAUMUR BOVEN DE WIJNGAARDEN

DAG 3 · SAUMUR

Saumur, *de stad van de geleerden*

OCHTEND

Naar Saumur (ca. 4 uur, met pauzes)
lunch bij aankomst

MIDDAG

Het kasteel van Saumur en de geschiedenis van de protestantse academie
lokale gids

AVOND

Loirewijnproeverij in een tufsteenkelder (indien mogelijk)
overnachting in Saumur

WIST U DAT?

1589

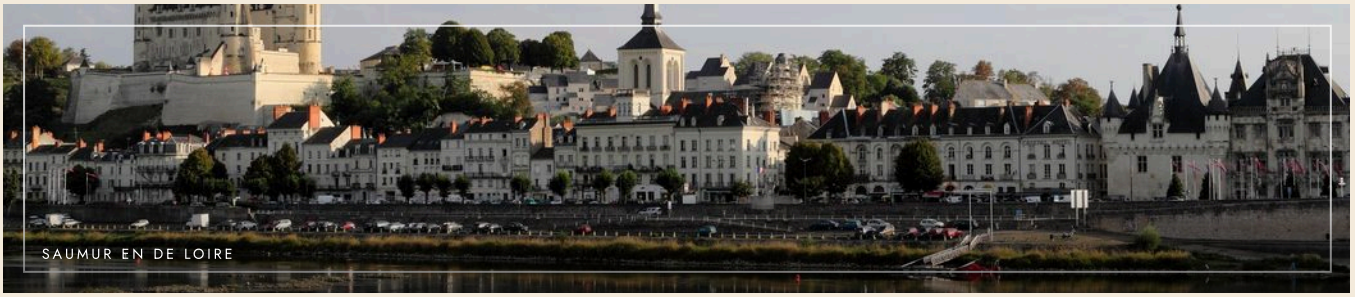
Hendrik van Navarra benoemde Duplessis-Mornay tot gouverneur van Saumur. Zijn invloed leverde hem later de bijnaam 'paus van de hugenoten' op.

Van de Seine naar de Loire, en de wereld van een protestantse academie.

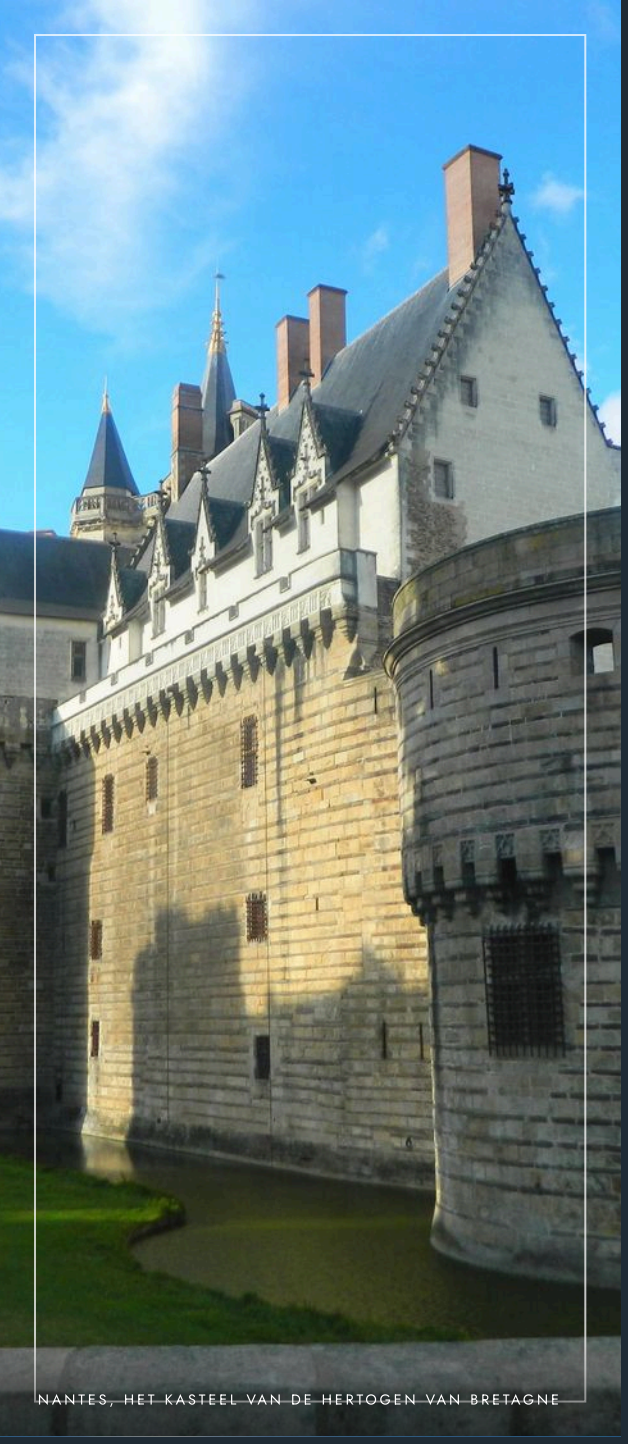
In 1589 vertrouwde Hendrik van Navarra Saumur toe aan **Philippe Duplessis-Mornay**, diplomaat, schrijver en een van de meest gerespecteerde protestantse leiders van zijn tijd. Rond de eeuwwisseling stichtte hij een **protestantse academie** die tot haar sluiting in **1685** studenten en hoogleraren uit heel Europa aantrok.

Hoog boven de Loire vertelt het **kasteel van Saumur** het verhaal van de stad en haar gouverneur.

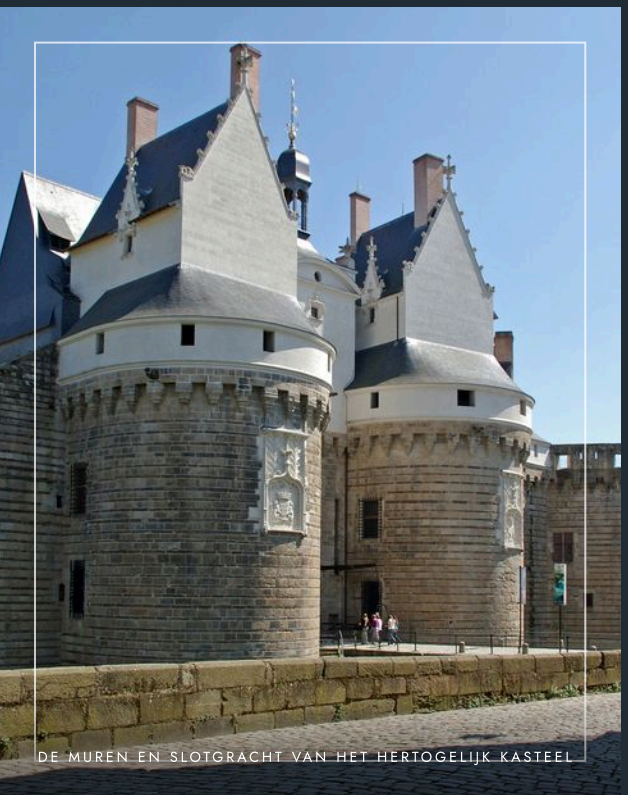
's Avonds volgt een **Loirewijnproeverij** in een kelder die is uitgehouwen in de zachte, witte tufsteen.

SAUMUR EN DE LOIRE

NANTES, HET KASTEEL VAN DE HERTOGEN VAN BRETAGNE

DE MUREN EN SLOTGRACHT VAN HET HERTOGELIJK KASTEEL

DAG 4 · NANTES

Nantes, *de belofte van verdraagzaamheid*

OCHTEND	Naar Nantes (ca. 2 uur)
MIDDAG	Het kasteel van de hertogen van Bretagne en het historisch museum van Nantes *lokale gids*
AVOND	Wandeling door de oude stad *overnachting in Nantes*

Een stad waarvan de naam een belofte werd.

Na meer dan dertig jaar godsdienstoorlogen ondertekende **Hendrik IV** in **april 1598** in Nantes het edict dat de naam van de stad draagt. Het verleende de protestanten **gewetensvrijheid**, eredienst op aangewezen plaatsen, toegang tot openbare ambten en, als waarborg, een aantal veiligheidsplaatsen.

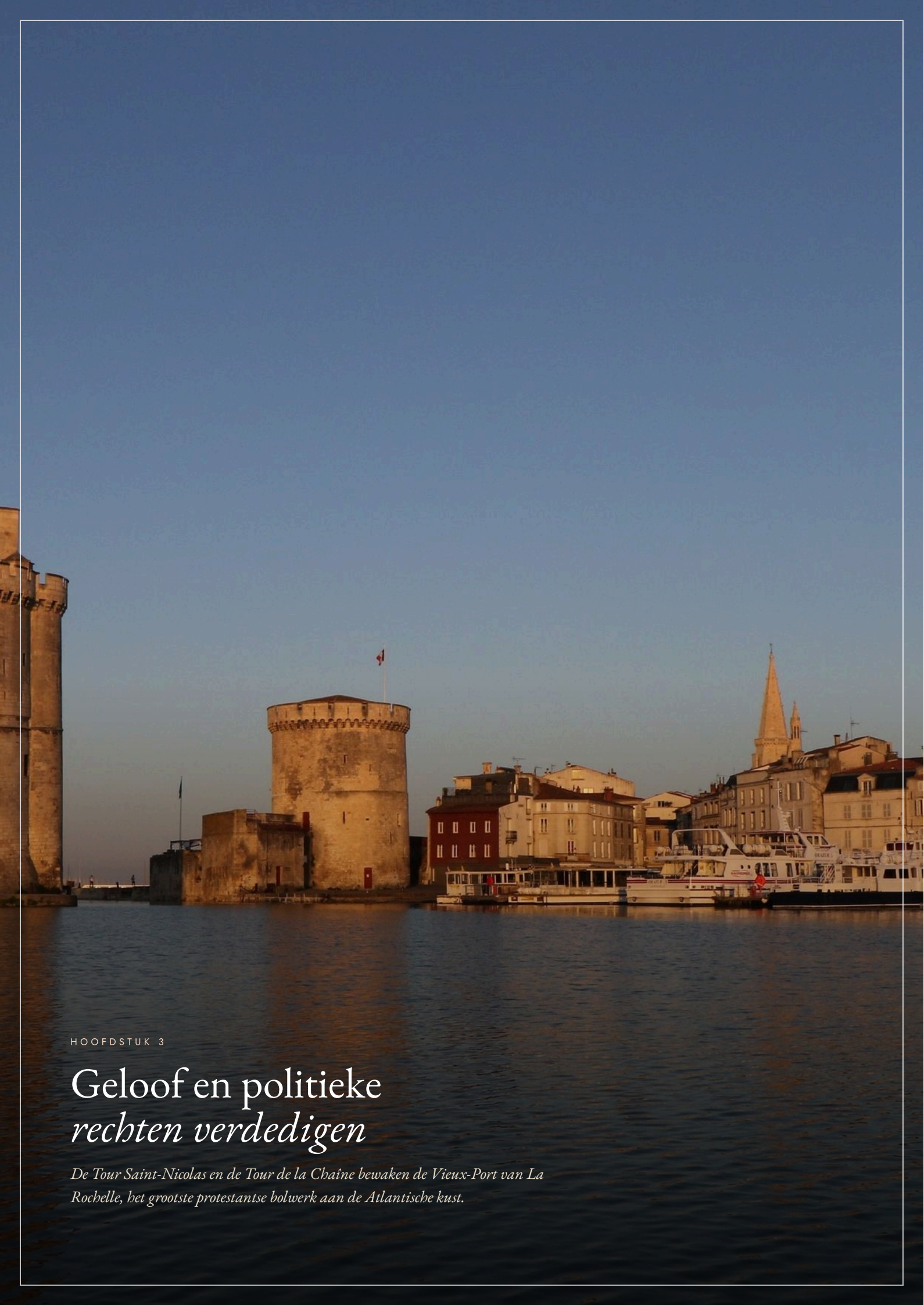
Het **kasteel van de hertogen van Bretagne**, waarin het stadsmuseum is gevestigd, plaatst dit moment in de lange geschiedenis van Nantes. Het museum verzwijgt niet dat de rijkdom van deze Atlantische haven ook duistere bronnen had.

Een wandeling door de oude stad sluit de dag af.

WIST U DAT?

87 jaar

Zoveel jaren liggen er tussen het Edict van Nantes van 1598 en de herroeping door Lodewijk XIV in 1685.

HOOFDSTUK 3

Geloof en politieke *rechten verdedigen*

De Tour Saint-Nicolas en de Tour de la Chaîne bewaken de Vieux-Port van La Rochelle, het grootste protestantse bolwerk aan de Atlantische kust.

DE TOUR SAINT-NICOLAS EN DE TOUR DE LA CHAÎNE IN HET GOUDEN LICHT

DAG 5 · LA ROCHELLE

La Rochelle, *protestantse stad aan zee*

OCHTEND	MIDDAG	AVOND
Naar La Rochelle (ca. 2 uur 15)	De Vieux-Port, de torens en de arcadenstraten *lokale gids*	Musée Rochelais d'Histoire Protestante (indien geopend) *overnachting in La Rochelle*

Een vrije haven die voor de Reformatie koos.

Rijk geworden door zout, wijn en zeehandel en trots op haar oude privileges, sloot **La Rochelle** zich in de zestiende eeuw grotendeels aan bij de Reformatie. Zij werd de belangrijkste protestantse stad aan de Atlantische kust en een ontmoetingsplaats voor de gereformeerde kerken van Frankrijk.

De middag begint in de **Vieux-Port**, bewaakt door middeleeuwse torens, en gaat verder door de **arcadenstraten** van de koopmansstad.

Daarna vertellen voorwerpen, bijbels en documenten in het **Musée Rochelais d'Histoire Protestante** over het dagelijks leven van de gemeenschap, de vervolging en het vertrek.

WIST U DAT?

1571

In La Rochelle bevestigde de nationale synode van de gereformeerde kerken de in 1559 aangenomen geloofsbelijdenis.

DE TOUR DE LA LANTERNE IN HET BLAUWE UUR

DE VIEUX-PORT EN DE GROSSE HORLOGE

De stad verdedigen, *over zee vertrekken*

OCHTEND	MIDDAG	AVOND
Het beleg van La Rochelle en de vestingwerken *lokale gids*	De protestantse kerk en het maritieme erfgoed	Rondvaart door de haven (optioneel) *overnachting in La Rochelle*

Een beleg van veertien maanden, en de lange weg naar het Refuge.

In **1627** sloeg Richelieu het beleg voor de stad en sloot hij de haven af met een enorme dijk. Onder leiding van burgemeester **Jean Guiton** hield La Rochelle meer dan een jaar stand. Toen de stad zich in oktober 1628 overgaf, was nog maar een deel van de bevolking in leven.

's Ochtends lezen we deze geschiedenis af aan de resterende **vestingwerken**. 's Middags vertellen de **protestantse kerk** en de haven het vervolg: na 1685 verlieten veel families deze kust voor Engeland, Nederland en Amerika. In 1688 stichtten hugenotenvluchtelingen bij New York de stad **New Rochelle**.

WIST U DAT?

1628

De Genadevrede van Alès, het jaar daarop gesloten, liet de protestanten hun vrijheid van eredienst maar ontnam hun de veiligheidsplaatsen.

LA ROCHELLE EN DE VIEUX-PORT VANUIT DE LUCHT

DE HAVEN VAN LA ROCHELLE, GRAVURE UIT DE ACHTTIENDE EEUW

SAINTES, DE BOOG VAN GERMANICUS

DAG 7 · SAINTES EN BORDEAUX

Saintes, *geloof en vakmanschap*

OCHTEND	MIDDAG	AVOND
Naar Saintes (ca. 1 uur) *de Boog van Germanicus en de Abbaye aux Dames*	Bernard Palissy, keramiekatelier (optioneel, indien mogelijk) *naar Bordeaux (ca. 1 uur 45)*	Vrije avond *overnachting in Bordeaux*

WIST U DAT?

16 jaar

Volgens zijn eigen aantekeningen zocht Palissy zo'n zestien jaar naar het geheim van het glazuur.

Een Romeinse stad, een romaanse abdij en een pottenbakker uit de renaissance.

Saintes bewaart de herinnering aan een Romeinse hoofdstad, met de **Boog van Germanicus**, en een grote romaanse abdij, de **Abbaye aux Dames**.

Hier vervolmaakte **Bernard Palissy**, pottenbakker, natuuronderzoeker en schrijver, zijn geglazuurd aardewerk en hielp hij de gereformeerde kerk van de stad te stichten. Lange tijd genoot hij de bescherming van machtige beschermheren, maar omdat hij zijn geloof niet wilde opgeven, stierf hij in 1590 in de Bastille.

Voor het vertrek naar **Bordeaux** kan een bezoek aan een keramiekatelier worden geregeld.

SAINTES, DE ABBAYE AUX DAMES

HOOFDSTUK 4

De bescherming *verliezen*

Het kasteel van Pau, waar Hendrik IV in 1553 werd geboren. Béarn was het enige gebied van het koninkrijk waar het gereformeerde geloof staatsgodsdienst werd.

BORDEAUX, DE ‘PORT DE LA LUNE’

BORDEAUX, DE KATHEDRAAL SAINT-ANDRÉ

DAG 8 · BORDEAUX

Bordeaux, *gemeenschap en Atlantische handel*

OCHTEND	Het historische centrum van Bordeaux en de kades van de Garonne *lokale gids*
MIDDAG	De kathedraal Saint-André en de oude stad
AVOND	Vrije avond *overnachting in Bordeaux*

Een grote handelsstad tussen geloof, commercie en rivier.

Bordeaux kende vanaf de zestiende eeuw een gereformeerde gemeenschap, die de godsdienstoorlogen en de herroeping doormaakte. In de achttiende eeuw speelden **protestantse koopmansfamilies**, vaak van Noord-Europese afkomst, een grote rol in de wijnhandel en de Atlantische handel vanaf de kades van de Chartrons.

's Ochtends wandelen we langs de **kades**, de Place de la Bourse en de ‘Miroir d'eau’. 's Middags toont de **kathedraal Saint-André**, waar Eleonora van Aquitanië in 1137 trouwde met de latere Lodewijk VII, de katholieke stad waarin deze geschiedenis zich afspeelde.

WIST U DAT?

2007

UNESCO plaatste Bordeaux, de ‘Port de la Lune’, met zijn uitzonderlijke achttiende-eeuwse stadsbeeld op de Werelderfgoedlijst.

DAG 9 · SAINT-ÉMILION

Saint-Émilion, *steen en wijngaarden*

OCHTEND	MIDDAG	AVOND
Naar Saint-Émilion (ca. 1 uur) *het middeleeuwse dorp en de monolithische kerk*	Bezoek aan een château met proeverij en toelichting (indien mogelijk)	Terug naar Bordeaux *overnachting in Bordeaux*

Een dag voor het erfgoed van het land zelf.

Dit is geen protestantse plek, en deze dag doet ook niet alsof. **Saint-Émilion** is een adempauze tussen de verhalen: een middeleeuws dorp van goudkleurige steen boven de wijngaarden, met een van de grootste **monolithische kerken** van Europa, uitgehouwen in de kalkstenen heuvel.

's Middags opent een **château** zijn kelders voor een rondleiding en een **proeverij**: een ontmoeting met het vakmanschap dat dit landschap al eeuwenlang vormt.

WIST U DAT?

1999

Het gebied van Saint-Émilion was het eerste wijnbouwlandschap dat door UNESCO als cultuurlandschap van werelderfgoed werd erkend.

SAINT-ÉMILION, HET PLEIN VOOR DE MONOLITHISCHE KERK

DE DAKEN VAN SAINT-ÉMILION

HET KASTEEL VAN PAU IN HET BLAUWE UUR

DAG 10 · PAU

Pau, Jeanne d'Albret *en Hendrik IV*

OCHTEND	MIDDAG	AVOND
Naar Pau (ca. 3 uur, met pauzes)	Het kasteel van Pau *lokale gids*	Boulevard des Pyrénées bij zonsondergang *overnachting in Pau*

WIST U DAT?

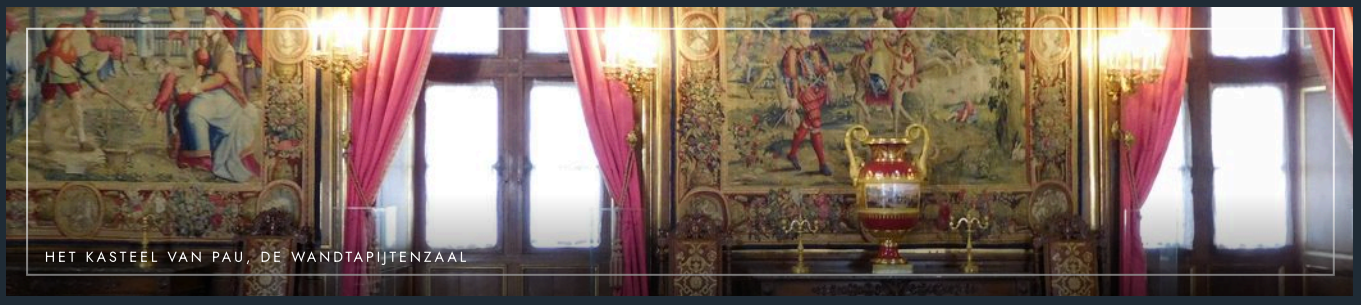
Schildpad

In het kasteel ligt een schildpadschild dat volgens een geliefde plaatselijke overlevering als wieg van Hendrik IV diende.

Een koningin die voor de Reformatie koos, een koning die voor de vrede koos.

Jeanne d'Albret, koningin van Navarra en vorstin van Béarn, bekende zich in 1560 openlijk tot het gereformeerde geloof en maakte het in 1571 tot staatsgodsdienst van haar gebieden. Haar zoon **Hendrik**, in 1553 in dit kasteel geboren, werd in 1589 koning van Frankrijk, ging over tot het katholicisme en ondertekende het Edict van Nantes.

Met zijn renaissancezalen en wandtapijten bewaart het **kasteel van Pau** de herinnering aan beiden. 's Avonds biedt de **Boulevard des Pyrénées** een weids uitzicht op de bergen.

HET KASTEEL VAN PAU, DE WANDTAPIJTENZAAL

DAG 11 · ORTHEZ

Het gereformeerde *erfgoed van Béarn*

OCHTEND	MIDDAG	AVOND
Naar Orthez (ca. 50 minuten) *de Pont-Vieux en de oude stad*	Het Maison de Jeanne d'Albret en het protestantse erfgoed van Béarn (indien mogelijk)	Béarnais diner *overnachting in Pau*

Een klein stadje dat de predikanten van een koninkrijk opleidde.

In 1566 stichtte Jeanne d'Albret in **Orthez** een gereformeerde academie om de predikanten en bestuurders van Béarn op te leiden. De **Pont-Vieux** over de Gave, met zijn verdedigingstoren, bewaakt de stad al sinds de middeleeuwen.

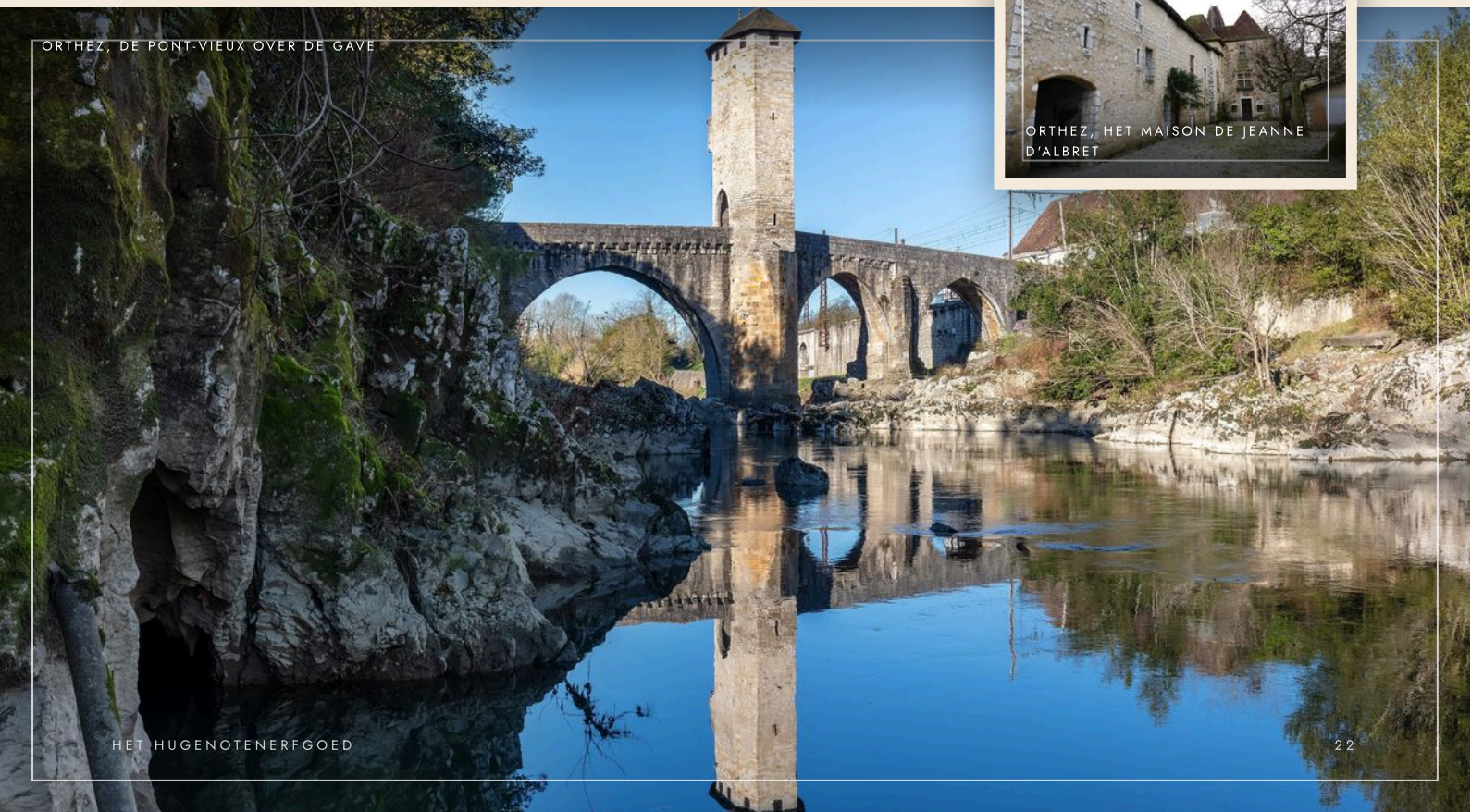
In 1620 lijfde Lodewijk XIII Béarn in bij Frankrijk en herstelde hij de katholieke eredienst. In 1685, enkele maanden vóór de herroeping, dwongen de **dragonnades** hier massale bekeringen af. Toch hielden protestantse families stand; op verzoek kan een ontmoeting met de **plaatselijke protestantse gemeente** worden geregeld.

's Avonds geniet u van de **Béarnaise keuken**.

WIST U DAT?

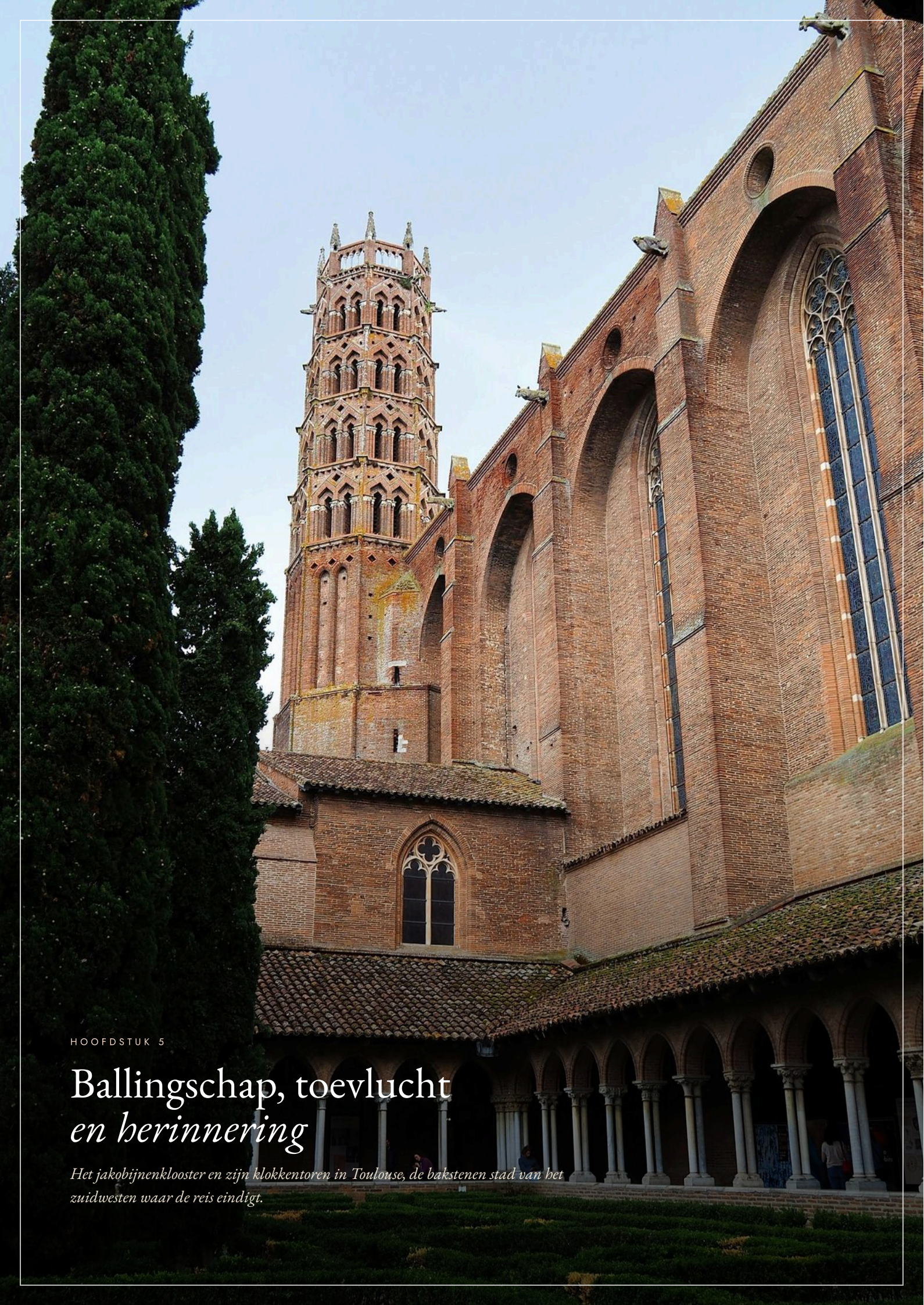
1685

Béarn was een van de eerste gewesten waar soldaten bij protestantse gezinnen werden ingekwartierd om hen tot bekering te dwingen: de zogeheten 'dragonnades'.

ORTHEZ, DE PONT-VIEUX OVER DE GAVE

ORTHEZ, HET MAISON DE JEANNE D'ALBRET

HOOFDSTUK 5

Ballingschap, toevlucht *en herinnering*

Het jakobijnenklooster en zijn klokkentoren in Toulouse, de bakstenen stad van het zuidwesten waar de reis eindigt.

DAG 12 · MONTAUBAN EN TOULOUSE

Montauban, *de stad die standhield*

OCHTEND	MIDDAG	AVOND
Naar Montauban (ca. 3 uur 30, met pauzes) *lunch*	Temple des Carmes, Place Nationale, Musée Ingres Bourdelle *lokale gids*	Naar Toulouse (ca. 1 uur) *afscheidsdiner*

Een bakstenen stad die standhield, overleefde en zich bleef herinneren.

Montauban, waar vanaf de jaren 1560 de meerderheid van de inwoners protestants was, behoorde tot de veiligheidsplaatsen die het Edict van Nantes waarborgde. In **1621** doorstond de stad het beleg van het leger van Lodewijk XIII, dat na bijna drie maanden afdroop.

De protestantse gemeenschap overleefde hier de herroeping en de lange periode van de 'Woestijn'. De **Temple des Carmes**, de door arcaden omzoomde **Place Nationale** en het **Musée Ingres Bourdelle** in het oude bisschoppelijk paleis boven de Tarn tonen een stad die door beide tradities werd gevormd.

In **Toulouse** brengt het **afscheidsdiner** de groep een laatste keer samen.

WIST U DAT?

1780

De schilder Jean-Auguste-Dominique Ingres werd in Montauban geboren en liet een groot deel van zijn werk na aan zijn geboortestad.

MONTAUBAN, DE PONT-VIEUX

DE PONT-VIEUX GEZIEN VANUIT HET MUSÉE INGRES BOURDELLE

DE GARONNE EN HET HÔTEL-DIEU IN HET BLAUWE UUR, TOULOUSE

DAG 13 · TOULOUSE

Een erfenis *zonder grenzen*

OCHTEND	MIDDAG	AVOND
Transfer naar de luchthaven Toulouse-Blagnac	Terugvlucht (zo nodig via Parijs)	Thuisreis

Afhankelijk van uw vluchttijden brengt de touringcar de groep naar de **luchthaven Toulouse-Blagnac**. Bij een laat vertrek is er een vrije ochtend in de stad.

TOT BESLUIT

Wat de grenzen *overging*

Na 1685 verlieten zo'n **200.000** Franse protestanten het koninkrijk. Met hun vaardigheden, hun namen, hun bijbels en hun psalmen trokken zij naar **Genève** en **Amsterdam**, **Londen** en **Berlijn**, de **Kaap de Goede Hoop**, **New York**, **Virginia** en de **Carolina's**. Wie bleef, hield zijn geloof in stilte vast, tot de wet het in 1787 opnieuw erkende.

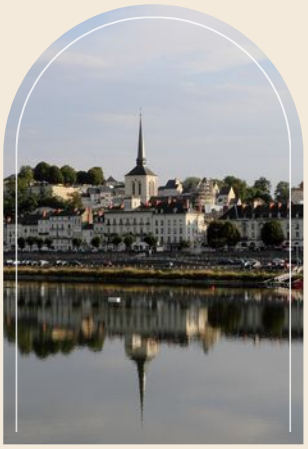
Deze reis herleidt die geschiedenis niet tot lijden alleen. Zij toont gemeenschappen die bouwden, debatteerden, baden, handel dreven en onderwezen, en mensen die hun geweten trouw bleven en waar zij ook kwamen het kostbaarste doorgaven. Dat is het hugenotenerfgoed.

Vier redenen *om deze reis te maken*

Twee dagen La Rochelle aan zee

De Vieux-Port, het beleg en het protestantse museum, in de stad die het nauwst verbonden is met het vertrek van de hugenoten.

De academie van Saumur

De intellectuele wereld van Duplessis-Mornay boven de Loire.

De wieg van Hendrik IV

Het kasteel van Pau, het gereformeerde Béarn van Jeanne d'Albret, en een dag in Orthez.

Saint-Émilion

Een wijnbouwlandschap op de Werelderfgoedlijst van UNESCO en de monolithische kerk.

REGIONALE ERVARINGEN

Loirewijnproeverij

In een tufsteenkelder bij Saumur (indien mogelijk).

Vakmanschap van Saintonge

Een keramiekatelier in de voetsporen van Bernard Palissy (optioneel, indien mogelijk).

De tafel van Béarn

Een regionaal diner in Pau: garbure, eend en ossau-iraty-kaas.

La Rochelle vanaf het water

Een optionele rondvaart tussen de middeleeuwse torens.

De wijngaarden van Bordeaux

Bezoek aan een château in Saint-Émilion met proeverij en toelichting.

De culinaire en wijnervaringen zijn bedoeld om te genieten van de geneugten en de cultuur van elke streek; zij worden niet gepresenteerd als onderdeel van de protestantse geschiedenis.

Eén standaard: *premium, zonder compromis*

Hotels

Premium 4- en 5-sterrenhotels, zo centraal mogelijk gelegen.

Vervoer

Privé-touringcar met toilet en airconditioning gedurende de hele reis.

Begeleiding

Een Nederlandstalige reisbegeleider gedurende de hele reis en erkende lokale gidsen bij de belangrijkste bezoeken.

INBEGREPEN

- Verblijf in premium 4- en 5-sterrenhotels
- Vervoer per privé-touringcar volgens programma
- Professionele reisbegeleiding gedurende de hele reis
- Rondleidingen volgens het definitieve programma
- Vermelde maaltijden, waaronder welkomst- en afscheidsdiner
- Toegangsprijzen en ervaringen volgens de definitieve offerte

OPTIONELE ERVARINGEN

- Rondvaart door de haven van La Rochelle
- Keramiekatelier in Saintes
- Ontmoeting met de plaatselijke protestantse gemeente in Béarn
- Extra overnachting in Parijs of Toulouse

PRAKTISCHE INFORMATIE

REISRITME	Vertrek rond 8.00 uur, 's ochtends één bezoek, 's middags een tweede.
WANDELEN	Gemiddeld: kasseien in La Rochelle, Saint-Émilion en de oude steden, trappen in kastelen en torens.
TOURINGCAR	Twee langere reisdagen (Parijs–Saumur, Pau–Montauban), beide met pauzes en een licht programma.
VLUCHTEN	Aankomst Parijs-Charles de Gaulle, vertrek Toulouse-Blagnac. Plan ruime overstaptijden voor internationale vluchten.
BEZOEKEN	Sommige musea zijn seizoensgebonden of openen op aanvraag voor groepen; de exacte bezoeken worden samen met de offerte bevestigd.

Het programma kan wijzigen afhankelijk van de beschikbaarheid van locaties, gidsen en diensten op het moment van reserveren. Reistijden zijn indicatief.

DE REIS IN ÉÉN OOGOPSLAG

Alles is voorbereid, *de reis kan beginnen*

> *Een reis met één rode draad: het leven van een gemeenschap, van de eerste kerken tot de herinnering die zij naliet.*

TOULOUSE, DE PONT NEUF

DUUR	13 dagen, 12 nachten, van Parijs naar Toulouse
HOTELS	Premium 4- en 5-sterrenhotels
VERVOER	Privé-touringcar gedurende de hele reis
BEGELEIDING	Nederlandstalige reisbegeleider en lokale gidsen
ERVARINGEN	Loirewijnproeverij, de haven van La Rochelle, keramiek uit Saintonge, een château in Saint-Émilion, Béarnais diner
MAALTIJDEN	Welkomstdiner, Béarnais diner, afscheidsdiner in Toulouse
REISPERIODE	April – juni, september – half oktober

Het programma kan wijzigen afhankelijk van de beschikbaarheid van locaties en diensten op het moment van reserveren.

Foto's — Wikimedia Commons: Superchilum (CC BY-SA 4.0), Chabe01 (CC BY-SA 4.0), Rolf Kranz (CC BY-SA 4.0), Ineremhat (CC BY-SA 3.0), BastienM (CC BY-SA 3.0), Didier Descouens (Public domain), Martin Falbisoner (CC BY-SA 3.0), Dvcireland (CC BY-SA 4.0), Didier Descouens (CC BY-SA 4.0), Calips (CC BY-SA 3.0), Diliff (CC BY-SA 3.0), Pline (CC BY-SA 3.0), Gary Todd from Xinzheng, China (CC0), Jacques DASSIÉ (CC BY-SA 4.0), Anonymous 18th-century engraver (Public domain), Norbert Nagel (CC BY-SA 4.0), Myrabella (GFDL), Varvac (CC0), Diego Delso (CC BY-SA 4.0), Peter Potrowl (CC BY-SA 4.0) · Flickr: Globetrotteur17… Ici, là-bas ou ailleurs… (CC BY-SA 2.0), Daniel Jolivet (CC BY 2.0), Jon Mokoroa (CC0 1.0), Ruben Holthuijsen (CC BY 2.0), Pom' (CC BY-SA 2.0), Sergei Gussev (CC BY 2.0), Hervé Simon (CC BY-SA 2.0), xiquinhosilva (CC BY 2.0), Dennis Jarvis (CC BY-SA 2.0), Falcon© Photography (CC BY-SA 2.0) · Unsplash: Bastien Nvs, Julien Doclot, Mikael Padeiro, Carole Hachet.